

δι
καιώ
μιά
μου

ΘΑΛΕΙΑ ΨΑΡΡΑ

ΒΑΣΙΣΜΕΝΟ ΣΕ ΑΛΗΘΙΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: **Δικαίωμά μου**
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Θάλεια Ψαρρά
ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΗ ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Κυριακή Κάσση
ΣΥΝΘΕΣΗ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Τζίνα Γεωργίου
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Ελένη Σταυροπούλου

© Θάλεια Ψαρρά, 2021
© Εικόνων εξωφύλλου: Ralf Mohr/plainpicture
© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2021

Πρώτη έκδοση: Μάρτιος 2021

Έντυπη έκδοση ISBN 978-618-01-3720-0

Ηλεκτρονική έκδοση ISBN 978-618-01-3721-7

Τυπώθηκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών, προερχόμενο αποκλειστικά και μόνο από δάση που καλλιεργούνται για την παραγωγή χαρτιού.

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής αδείας του εκδότη κατά οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, διανομή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση, παρουσίαση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.

Από το 1979

Έδρα:

Τατοίου 121, 144 52 Μεταμόρφωση

Βιβλιοπωλείο:

Εμμ. Μπενάκη 13-15, 106 78 Αθήνα

Τηλ.: 2102804800 • fax: 2102819550

PSICHOGIOS PUBLICATIONS S.A.

Publishers since 1979

Head Office:

121, Tatoiou Str., 144 52 Metamorfossi, Greece

Bookstore:

13-15, Emm. Benaki Str., 106 78 Athens, Greece

Tel.: 2102804800 • fax: 2102819550

e-mail: info@psychogios.gr

www.psychogios.gr • <http://blog.psychogios.gr>

ΘΑΛΕΙΑ ΨΑΡΡΑ

δι
καίω
μά
μου

*Στις γυναίκες που τόλμησαν
και σ' όλους εκείνους που θα συνεχίσουν να τολμούν...
Δεν ξέρουν ίσως πως, αλλάζοντας τον κόσμο τους,
φωτίζουν τον δικό μας...*

Εν γαρ τη προαιρέσει η μοχθηρία και το αδικεῖν.

Αριστοτέλης

Καλοκαίρι 2008

Ο Ιούνης βρισκόταν στα μισά του. Το ρολόι έδειχνε μόλις δέκα το πρωί, και το θερμομέτρο είχε ήδη σκαρφαλώσει στους είκοσι τέσσερις βαθμούς. Ήταν φανερό πως είχε ξημερώσει μια από τις πιο ζεστές μέρες της κυκλοθυμικής και απρόβλεπτης προσωπικότητας του πρώτου μήνα του καλοκαιριού. Η Δανάη ξαφνιάστηκε όταν, φτάνοντας στο μεζεδοπωλείο, βρήκε την τζαμένια πόρτα μισάνοιχτη. Η Αγγελική ποτέ δε θα την άφηνε έτσι. Τι μπορεί να άλλαξε και είχε αφήσει ανοιχτά; Ακούμπησε στο πάτωμα τις βαριές σακούλες, άφησε έναν αναστεναγμό πόνου και ανακούφισης, ενώ με την αναστροφή της παλάμης της σκούπισε το ρυάκι ιδρώτα, που είχε κατηφορίσει στα μάτια να θολώσει την όρασή της.

Αισθανόταν τα δάχτυλά της να έχουν μουδιάσει. Κοντοστάθηκε για μια στιγμή να ανασάνει. Να σκαλίσει τ' απομεινάρια της δύναμής της για να κατορθώσει να βγάλει κι αυτή τη μέρα. Κάθε ξημέρωμα των τελευταίων χρόνων ήταν κι ένας ξεχωριστός

στόχος επιβίωσης. Το βλέμμα της στάθηκε στον δίσκο και στο σφουγγάρι· ήταν παρατημένα βιαστικά σε κάποιο από τα τραπέζια, ενώ ένα ποτήρι βρισκόταν σπασμένο στο πάτωμα. Μόνο κάτι πολύ κακό και ξαφνικό θα ανάγκαζε την Αγγελική να τ' αφήσει έτσι. Φώναξε δυνατά το όνομά της. Καμιά απάντηση. Τα βήματα της Δανάης άρχισαν να βαραίνουν.

Επανελάβε άλλη μια φορά, με τη φωνή της να κομπιάζει περισσότερο. Ξανά σιωπή. Το κακό προαίσθημα που την τριγύριζε εδραίωσε τη θέση του στο στομάχι της, που είχε ήδη σφιχτεί από την αγωνία. Έτρεξε αμέσως προς την κουζίνα· η θέα της Αγγελικής τής έκοψε τα πόδια. Το δεκαεννιάχρονο κορίτσι ήταν πεσμένο ανάσκελα όμοιο με σπασμένη κούκλα. Το κεφάλι της ήταν περιτριγυρισμένο από μια λίμνη αίματος, ενώ στα μάτια της μπορούσε να δει κανείς ακόμη τον τρόπο που είχε αντικρισει προτού βρεθεί σε αυτή τη θέση.

Δίχως να μπορεί να σκεφτεί καθαρά, έπεσε επάνω της. Πέρασε το δεξί της χέρι πίσω από τους ώμους της Αγγελικής και προσπάθησε να τη σηκώσει. Το κορμί της παρέμενε άκαμπτο. Την ταρακούνησε με όλη της τη δύναμη, ενώ φώναζε ξανά και ξανά τ' όνομά της ανάμεσα στις άναρθρες, τρομοκρατημένες κραυγές της. Αναζητούσε έστω ένα ίχνος ζωής, να διώξει τη βαριά μυρωδιά του θανάτου που είχε σκεπάσει το μαγαζί. Μάταια. Καμιά ανταπόκριση. Το κορίτσι είχε ήδη ξεψυχήσει. Η Δανάη χλώμιασε. Το πρόσωπό της λούστηκε στον ιδρώτα και το ρεύμα πανικού που τη διαπέρασε την έκανε να τρέμει σύγκορμη. Η κραυγή που βγήκε από τα χείλη της έφτασε σίγουρα στα σοκάκια γύρω από το μαγαζί.

Οι κινήσεις της Δανάης, άτσαλες. Ο πανικός που την κυριεύσε όσο πάσχιζε να καταλάβει τι ακριβώς είχε συμβεί έκανε και τα δικά της ρούχα να γεμίσουν από το αίμα της Αγγελικής. Το τραύμα της κοπέλας ήταν στο πίσω μέρος του κεφαλιού, ενώ λίγα μόλις εκατοστά δίπλα της βρισκόταν, επίσης ματωμένη, η μασιά με την οποία ανακάτευαν τα κάρβουνα της ψησταριάς. Η

Δανάη την άρπαξε στα χέρια της. Προσπάθησε να καταλάβει αν αυτό ήταν το μέσο που προκάλεσε τόσο κακό. Η σκέψη και μόνο πως νωρίτερα ανάσαινε στο σημείο όπου στεκόταν τώρα εκείνη κάποιος δολοφόνος, κρατώντας τη στις δικές του παλάμες, την έκανε να πετάξει έντρομη το σιδερένιο εργαλείο, εκσφενδονίζοντάς το στην άλλη άκρη της κουζίνας.

Τα βήματα που ακούστηκαν εκείνη τη στιγμή να πλησιάζουν βιαστικά την ανάγκασαν να τιναχτεί όρθια από τον φόβο. Η παρουσία του κυρ Νικόλα, ενός γείτονα που έσπευσε να βοηθήσει όταν καθώς περνούσε άκουσε τις φωνές και τα ουρλιαχτά της Δανάης, της έφερε προς στιγμήν ανακούφιση· γρήγορα όμως έγινε καπνός, για να εξελιχθεί τελικά σε πυκνό σύννεφο. Ο κυρ Νικόλας έκανε αυθόρμητα δυο βήματα προς το μέρος της Αγγελικής και, μόλις αντιλήφθηκε πως το κορίτσι ήταν ήδη νεκρό, πισωπάτησε σηκώνοντας τα χέρια του με απόγνωση στο κεφάλι.

«Είναι νεκρή!» διαπίστωσε, ενώ τα μάτια του παλινδρομούσαν, εμφανώς σοκαρισμένα, ανάμεσα σ' εκείνη και στο άψυχο σώμα της Αγγελικής, διψώντας για εξηγήσεις.

Πριν ακόμη η Δανάη προλάβει να εκστομίσει την οποιαδήποτε λέξη, ακούστηκαν νέα βήματα, που έφεραν μπροστά της τον Λάμπρο. Ο άντρας της· ο δυνάστης των τελευταίων είκοσι χρόνων της ζωής της ήταν αλαφιασμένος, με την μπλουζα του σκισμένη και μια πληγή που το αίμα της ακόμη δεν είχε στερέψει. Η ένταση είχε αλλοιώσει το πρόσωπό του, ενώ το βλέμμα του, πιο σκοτεινό από ποτέ, έμοιαζε να της αποδίδει, χωρίς κανέναν ενδοιασμό, την ευθύνη του φονικού.

«Για όνομα του Θεού, Δανάη! Τι έχεις κάνει;» αναφώνησε σε τόνο απόλυτα αποφασισμένο για την ενοχή της.

Ο απόηχος του κατηγορητηρίου του Λάμπρου εναντίον της και η συνειδητοποίηση της εικόνας που παρουσίαζε η ίδια πάνω από το πτώμα της άτυχης κοπέλας έκαναν τα μέλη του σώματός της να μουδιάσουν, και τη Δανάη, ανίκανη προς στιγμήν να αρθρώσει λέξη. Αμέσως μετά, σαν να ξύπνησε απότομα από

τον λήθαργο, όρμησε πάνω στον Λάμπρο, τραβολογώντας τον από την μπλούζα.

«Έχεις τρελαθεί;» ούρλιαξε, αφήνοντας δεκάδες χτυπήματα στο στήθος και το πρόσωπό του, όσο ένιωθε το άδικο να την περικυκλώνει. «Δεν το έκανα εγώ! Ακούς τι σου λέω; Δεν το έκανα εγώ! Πώς θα μπορούσα; Γιατί; Δεν το έκανα εγώ! Εσύ φταις για όλα!» ξέσπασε ανάμεσα στους λυγμούς της.

«Αρκετά πια, Δανάη! Είσαι επικίνδυνη, το καταλαβαίνεις;» της φώναξε τυλίγοντας τις δυνατές του παλάμες γύρω από τους καρπούς της. Απ' το βλέμμα του έβγαιναν σπίθες πρωτόγνωρες και ακόμη πιο διψασμένες για κακό από αυτές που η Δανάη είχε συνηθίσει να αντικρίζει στα μάτια του. Η μορφή του ήταν σαν να είχε βγει απευθείας από την κόλαση. «Το ποτήρι ξεχείλισε!» επέμενε να την κατηγορεί. «Τόλμησες να χτυπήσεις εμένα! Παραλίγο να με σκοτώσεις, αλλά δε σου έφτασε! Το κορίτσι τι σου έκανε; Ως εδώ ήταν!» συνέχισε ο Λάμπρος, δυναμώνοντας την ένταση της φωνής του. Οι σπίθες των ματιών του είχαν μετατραπεί σε ορμητικές πύρινες γλώσσες, που γύρευαν να την αφανίσουν.

Κάθε κουβέντα που έβγαινε από το στόμα του Λάμπρου έστελνε τη Δανάη όλο και πιο βαθιά στο σκοτάδι που προσπαθούσε από ώρα να την τυλίξει. Αισθανόταν εγκλωβισμένη. Ούτε που τον είχε δει από την ώρα που έφυγε απ' το σπίτι ως εκείνη τη στιγμή. Κι όμως, ο Λάμπρος όχι μόνο της φόρτωνε την ευθύνη του θανάτου της άτυχης Αγγελικής, αλλά ισχυριζόταν με θράσος πως αποπειράθηκε να σκοτώσει και τον ίδιο. Ήταν παγιδευμένη. Κοίταξε άλλη μια φορά την πληγή που αιμορραγούσε ελαφρώς κάτω από τη σκισμένη του μπλούζα, για την οποία ασφαλώς και ήξερε πως δεν έφερε καμία ευθύνη. Τότε το συνειδητοποίησε πλήρως. Ότι και αν είχε ο άντρας της στο μυαλό του, είχε ξεπεράσει κάθε προηγούμενο. Αυτή τη φορά, μάλιστα, το είχε μελετήσει διεξοδικά. Το σοκ που είχε μόλις υποστεί ήταν μεγάλο· η σκέψη της δεν μπορούσε να είναι καθαρή.

Για ένα πράγμα όμως ήταν βέβαιη: ό,τι και αν ήταν αυτό που είχε συμβεί εκεί νωρίτερα, ο Λάμπρος όχι μόνο το γνώριζε καλά, αλλά είχε ήδη βρει τον τρόπο να της το φορτώσει, στρέφοντας επάνω της όλες τις υποψίες.

«Είσαι άρρωστος! Τρελός! Εσύ είσαι ο επικίνδυνος και δε θα σε αφήσω να με καταστρέψεις! Όχι άλλο!» ούρλιαξε και πάλι, όσο αγωνιζόταν μάταια να αναμετρηθεί στη δύναμη με τον Λάμπρο για να απαλλαγεί απ' το σφιχτό κράτημά του.

Τριγύρω τους είχαν ήδη μαζευτεί μερικοί ακόμη από τους περαστικούς. Η γειτονιά τους ήταν ήσυχη, και η περιέργεια τους έσπρωξε να μάθουν την αιτία που την είχε αναστατώσει τόσο πολύ.

«Το Ξερα πως κάποια στιγμή θα είχαμε κακά ξεμπερδέματα, όμως να φτάσει σε αυτό το σημείο; Δεν μπορούσα ποτέ να το φανταστώ!» ξεφύσησε λαχανιασμένος και με περίσσια απόγνωση ο Λάμπρος, αναζητώντας τη συμπαράσταση στα πρόσωπα των συγχωριανών του. «Η δική μου η γυναίκα να σκοτώσει; Δεν πρόλαβα να τη σταματήσω! Δεν πρόλαβα!»

«Μην τον πιστεύετε! Λέει ψέματα! Εσύ το έστησες όλο αυτό!» τον διέκοψε η Δανάη, που εκμεταλλεύτηκε όσα δευτερόλεπτα μιλούσε ο Λάμπρος χαλαρώνοντας ασυναίσθητα τα δεσμά του, για να ελευθερωθεί και να του χυμήξει άλλη μια φορά, προσπαθώντας κυριολεκτικά με νύχια και με δόντια να τον πείσει να πάρει πίσω όλα εκείνα για τα οποία την κατηγορούσε.

«Είχαμε καβγαδίσει από το σπίτι», ξεκίνησε να εξηγεί. «Δεν της πέρασαν τα νεύρα και, μόλις με είδε στο μαγαζί, μου όρμησε για να φύγω! Παραλίγο να με σκοτώσει! Δεν είναι η πρώτη φορά που χάνει τον έλεγχο, όλοι πια το ξέρετε! Τώρα όμως ξεπέρασε κάθε όριο!» συνέχισε τρομοκρατημένος αγνοώντας τις φωνές της Δανάης, όσο την άφηγε σκόπιμα να ξεσπά επάνω του, μπροστά στα μάτια όσων βρισκονταν τριγύρω.

«Λέει ψέματα, σας τ' ορκίζομαι! Αυτός είναι ο ψεύτης! Είναι άρρωστος στο μυαλό! Ούτε πάει το μυαλό σας πόσο άρρω-

στος!» συνέχισε η Δανάη να ξετυλίγει την απελπισία της, όσο έστρεφε την έντασή της στα έπιπλα του μαγαζιού.

Η αδρεναλίνη έρεε σαν ορμητικό ποτάμι στις φλέβες της. Αναποδογύριζε τα τραπέζια και τις καρέκλες με μια εντυπωσιακή, αταίριαστη για τον σωματότυπό της δύναμη. Η όψη της έμοιαζε αγνώριστη. Το πρόσωπό της ήταν αναψοκοκκινισμένο· ήταν λουσμένη στον ιδρώτα, και η ανίσχυρη οργή της αδικίας, που ένιωθε να την κρατά σφιχτά από τον λαιμό, ξεχυνόταν από τη μορφή της σαν αστραπή, έτοιμη να κατακεραυνώσει όποιον τολμούσε να σταθεί μπροστά της. Ο Λάμπρος την κοιτούσε σχεδόν απαθής, εξηγώντας σε όσους βρίσκονταν εκεί τις λεπτομέρειες για όσα είχαν συμβεί. Το ένα ψέμα διαδεχόταν το άλλο, χτίζοντας τα τείχη της ενοχής της.

Ισχυρίστηκε πως η Δανάη αποπειράθηκε ακόμη και να τον σκοτώσει χτυπώντας τον με τη σιδερένια μασιά. Δε δίστασε μάλιστα να δείξει και την πληγή στο στήθος του, προκειμένου να αποδείξει το αληθές του λόγου του, ενώ τόνισε ανενδοίαστα πως δεν ήταν η πρώτη φορά που η γυναίκα του είχε μια τέτοια έκρηξη. *Παραδέχτηκε* πως τρόμαξε με το ξέσπασμά της κι έφυγε σαν κυνηγημένος από το μαγαζί, προκειμένου να δώσει επιτέλους ένα τέλος στον καβγά τους, που αυτή τη φορά είχε φύγει από τα όρια. Δεν πρόλαβε να απομακρυνθεί πολύ, όταν συνειδητοποίησε πως μαζί με τη Δανάη στην έξαλλη αυτή κατάσταση βρισκόταν και η Αγγελική, με την οποία είχε επίσης τσακωθεί την προηγούμενη μέρα. Αποφάσισε τότε χωρίς δεύτερη σκέψη να γυρίσει πίσω. Όπως φάνηκε, όμως, ήταν ήδη αργά.

«Δε λέω πως ήθελε να τη σκοτώσει· ίσως και να 'ταν ατύχημα!» προσποιήθηκε πως ήταν πρόθυμος να την υπερασπιστεί, χωρίς ωστόσο να φαίνεται ότι πίστευε τα λόγια του. «Το βλέπετε όμως κι εσείς· δεν ελέγχει πια τον εαυτό της! Θα μπορούσαμε να έχουμε μια όμορφη ζωή· τα κατέστρεψε όλα!» κατέληξε με φωνή σπασμένη, στο τέλος ενός μονόπρακτου που θα ζήλευε και ο καλύτερος θεατρίνος.

Η Δανάη βρισκόταν πλέον ακινητοποιημένη ανάμεσα στα χέρια των δυο αντρών, που έσπευσαν να τη σταματήσουν πριν κάνει μεγαλύτερο κακό. Ήδη είχε αυτοτραυματιστεί. Με την απελπισία και τον πανικό να έχουν πάρει ολοκληρωτικά τα ηνία της ψυχής της, συνέχισε να φωνάζει για την αθωότητά της. Προσπάθησε να εξηγήσει· να ξεσκεπάσει τα ψέματα του Λάμπρου. Άδικος κόπος. Οι λέξεις άρχισαν να βγαίνουν από τα χείλη της δίχως να βγάζουν νόημα, και όσο το καταλάβαινε, τόσο ξέσκιζε την ίδια της τη σάρκα, κάνοντας το θέαμα να μοιάζει ακόμη πιο φρικτό. Όσο και αν η Δανάη μάτωνε, το μόνο που μπορούσαν να ακούσουν όλοι ήταν κάτι ακατανόητες στριγκλιές, όμοιες με κραυγές λαβωμένου θηρίου. Το τελευταίο πράγμα που άκουσε εκείνη, πριν την εγκαταλείψουν οι δυνάμεις της και παραδοθεί στον νευρικό κλονισμό που την είχε κυριεύσει, ήταν η σειρήνα του περιπολικού, που μόλις είχε σταματήσει έξω από την πόρτα τους.

Από τον πρώτο καιρό του αρραβώνα της με τον Λάμπρο, η Δανάη είχε αναλάβει σχεδόν εξ ολοκλήρου την οικογενειακή επιχείρηση του άντρα της. Με άλλα όνειρα είχε στολίσει την αρχή της κοινής τους ζωής. Εκείνος όμως εξαρχής είχε μια ιδιαίτερη μαεστρία να την πείθει να κάνει όσα ο ίδιος ήθελε. Αρχικά με το καλό, αργότερα με τη βία. Με την εργατικότητα και την ακούραστη ορμή των νεανικών της χρόνων, λοιπόν, όταν άρχισε να αυξάνεται ο τουρισμός στο όμορφο παραθαλάσσιο χωριό της Χαλκιδικής, που συνόρευε με τον νομό Θεσσαλονίκης, το μικρό καφενείο μετατράπηκε στο καλύτερο μεζεδοπωλείο της περιοχής. Όσο τα χρόνια περνούσαν, όλοι είχαν να λένε για τις νοστιμιές, αλλά και το ζεστό, μελαγχολικό χαμόγελο της χρυσοχέρας οικοδέσποινας, που όμως τελευταία γινόταν όλο και πιο θλιμμένο.

Την Αγγελική την είχαν προσλάβει για πρώτη φορά το προηγούμενο καλοκαίρι. Η Δανάη χρειάστηκε να δώσει μεγάλη μά-

χρη τότε με τον Λάμπρο, προκειμένου να τον πείσει πως χρειάζοταν ακόμη ένα γυναικείο χέρι δίπλα της, έστω για τους καλοκαιρινούς μήνες, αφού το μαγαζί τους δεν άδειαζε στιγμή από τους τουρίστες, που σχημάτιζαν ουρά για να γευτούν τις νοστιμιές που ετοιμάζε.

Όσο και αν τον παρακαλούσε, ο Λάμπρος έμενε αμετάκλητος. Το μόνο που τον ενδιέφερε ήταν οι εισπράξεις στο τέλος της ημέρας· και αυτές δεν είχε την πρόθεση να τις μοιραστεί με κανέναν προκειμένου να ελαφρύνει λίγο τη Δανάη από τις τόσες ώρες σκληρής δουλειάς. Για να τη βοηθήσει ο ίδιος, δε, ούτε λόγος. Επίβλεψη, διαταγές και παραδειγματική τιμωρία της Δανάης, σε περίπτωση παράβασης αυτών, ήταν η μόνη και αγαπημένη του ασχολία.

Στην πεθερά της χρωστούσε το γεγονός ότι πείστηκε τελικά ο Λάμπρος να βάλουν αγγελία στην εφημερίδα, ώστε να βρεθεί μια κοπέλα έστω για την περίοδο του καλοκαιριού. Η ηλικία της και τα προβλήματα που την ακολουθούσαν δεν της επέτρεπαν να βοηθήσει η ίδια τη Δανάη, όμως ήταν αδύνατο να μην αναγνωρίσει πως η νύφη της κόντευε να λιώσει στα πόδια της από την πολλή δουλειά, και όχι μόνο. Μάνα ήταν, και ακόμη και αν δεν το ομολογούσε φωναχτά, κυρίως από ντροπή, ήξερε καλά πως ο γιος της δεν είχε αποδειχθεί «καλό τυχερό», όπως έλεγαν στα χρόνια της, για τη Δανάη. Ύψωσε λοιπόν τη φωνή και το ανάστημα, που μόνο εκείνη θα μπορούσε να ορθώσει χωρίς συνέπειες μπροστά στον Λάμπρο, και τον ανάγκασε να κάνει επιτέλους κάτι, έστω με βαριά καρδιά, για να ξεκουράσει τη γυναίκα του.

Δεν ήταν λίγες οι κοπέλες που έσπευσαν να διεκδικήσουν τη θέση, όμως εκείνη που κέρδισε αμέσως τη συμπάθεια και την εμπιστοσύνη της Δανάης ήταν η Αγγελική. Μια δεκαοκτάχρονη φοιτήτρια, που σπούδαζε δασκάλα στη Θεσσαλονίκη και πάλευε ολομόναχη να καλύψει τα έξοδα των σπουδών της. Στα επτά της χρόνια είχε χάσει τους γονείς της σε αυτοκινητικό δυστύχημα· στενούς συγγενείς δεν είχε, κι έτσι μεγάλωσε στο Χατζηκυριά-

κειο Ίδρυμα στον Πειραιά. Τον πρώτο χρόνο των σπουδών της έμενε στη φοιτητική εστία, ενώ παράλληλα δούλευε, φροντίζοντας να ξοδεύει μόνο για τα απολύτως απαραίτητα, προκειμένου να εξοικονομήσει τα χρήματα που χρειαζόταν, για να καταφέρει να νοικιάσει ένα σπίτι, έστω και με συγκάτοικο.

Η Αγγελική ήξερε πως μια δουλειά σε ένα τουριστικό μέρος θα ήταν πιο απαιτητική, όμως θα της εξασφάλιζε έως και τα διπλάσια χρήματα από ό,τι σε κάποιο μαγαζί της πόλης. Όταν μάλιστα διάβασε στην αγγελία πως προσφέρονταν τροφή και στέγη, θεώρησε πως αυτή ήταν η ευκαιρία που ζητούσε, ώστε να μαζέψει το ποσό, για να κάνει επιτέλους το πρώτο βήμα προς την πολυπόθητη ανεξαρτησία της.

Μόλις άκουσε η Δανάη την ιστορία της Αγγελικής, όχι μόνο την προσέλαβε χωρίς δεύτερη σκέψη, αλλά τις περισσότερες φορές της έδινε, κρυφά από τον Λάμπρο, και κάτι παραπάνω από την αμοιβή που είχαν συμφωνήσει, κι ας ήξερε πως αυτό ήταν μεγάλο ρίσκο για εκείνη σε περίπτωση που την ανακάλυπτε. Πάντα συμπονετική, με μια τάση να νοιάζεται για τους άλλους ίσως περισσότερο κι από όσο μπορούσε η ίδια να αντέξει. Θεώρησε λοιπόν αυτονόητο να σταθεί στο πλευρό της, προσφέροντας έτσι στην Αγγελική τη φροντίδα όχι ενός εργοδότη, αλλά ενός συγγενή που δεν είχε ποτέ. Για εκείνη η επιλογή ήταν μονόδρομος.

Της θύμιζε πολύ τον νεότερο και ονειροπόλο τότε εαυτό της. Θαύμαζε την Αγγελική, που πάσχιζε ολομόναχη να κατακτήσει το όνειρό της, σε αντίθεση με την ίδια, που για το χατίρι του Λάμπρου παραιτήθηκε κάποτε αμαχητί. Όχι βέβαια πως της δόθηκε και το περιθώριο να το παλέψει. Και η Αγγελική, όμως, αποδείχθηκε σωστός θησαυρός. Δικαίωσε στο έπακρο τις προσδοκίες της Δανάης, γι' αυτό κι εκείνη αποφάσισε πως δεν υπήρχε λόγος να αναζητήσει κάποια άλλη κοπέλα γι' αυτό το καλοκαίρι.

Ωστόσο, αυτή τη φορά η συμπεριφορά της Αγγελικής ήταν πολύ διαφορετική, σχεδόν από την πρώτη στιγμή της επιστροφής της. Η Δανάη την παρατηρούσε συχνά να είναι αφηρημένη,

ενώ είχε γίνει και αρκετά ευέξαπτη, κάτι που δεν ταίριαζε καθόλου στη μέχρι πρότινος πρόσχαρη και ήρεμη προσωπικότητά της. Ήταν ολοφάνερο πως κάτι πολύ σοβαρό την απασχολούσε. Η ίδια, μάλιστα, της είχε πει πως τους τελευταίους μήνες είχε μπλέξει σε μια κατάσταση πολύ άσχημη, μα όσο και αν προσπάθησε η Δανάη δεν κατάφερε να της πάρει λέξη επιπλέον.

Τα λάθη που έκανε η Αγγελική κατά τη διάρκεια της ημέρας, όμως, είχαν αρχίσει να γίνονται αρκετά σοβαρά, αφού τελευταία συνέβαινε συχνά να λείπουν ακόμη και χρήματα κατά το κλείσιμο του ταμείου. Η Δανάη έφτανε στο σημείο να παρασυρθεί από τη σκέψη πως ίσως η Αγγελική εκμεταλλευόταν την εμπιστοσύνη της και προσπαθούσε να επωφεληθεί από αυτήν· όμως, αμέσως μετά, κουνούσε το κεφάλι διώχνοντας αυτό το ενδεχόμενο με βεβαιότητα από το μυαλό της. Η Αγγελική δεν ήταν τέτοιος άνθρωπος. Παρ' όλα αυτά, οι απροσεξίες της είχαν αρχίσει πλέον να επηρεάζουν πολύ και τη Δανάη, αφού ο Λάμπρος δεν ήταν από εκείνους που θα χαράμιζαν την παραμικρή κατανόηση για κανέναν.

Δύο μόλις μέρες πριν, η αιτία που τον οδήγησε και πάλι σε ένα από τα βίαια ξεσπάσματά του ήταν το γεγονός πως, παρόλο που η Αγγελική είχε κάνει ένα σοβαρό λάθος, το οποίο δυστυχώς υπέπεσε στην αντίληψη του Λάμπρου, η Δανάη αρνήθηκε να κρατήσει τη ζημιά από το μεροκάματό της, γνωρίζοντας πόσο το είχε ανάγκη. Η οργή του Λάμπρου στην αυθαιρεσία της Δανάης έγινε τόσο μεγάλη, που το πρόσωπό του παραμορφώθηκε για άλλη μια φορά από τον θυμό. Ξέσπασε επάνω της με τέτοια μανία, που η Δανάη ήταν αδύνατο να κλείσει έστω για λίγο τα μάτια της να κοιμηθεί· ο πόνος της τρυπούσε το κορμί σε κάθε της ανάσα όλη τη νύχτα.

Την έπνιξε το άδικο. Οι εκρήξεις θυμού του Λάμπρου ήταν πολλές και γίνονταν όλο και πιο βίαιες, ακόμη και με την πιο ασήμαντη αφορμή. Η Δανάη προσπάθησε πολλές φορές να βρει διέξοδο, να ξεφύγει από αυτή την κατάσταση. Ειδικά τελευταία,

η αηδία που αισθανόταν και μόνο που τον έβλεπε της ανακάτευε τόσο τα σωθικά, που την έσπρωχνε να ξεπερνά ακόμη και τον φόβο της και να υψώνει λίγο λίγο το ανάστημά της. Το μόνο που κατόρθωνε πάντα, όμως, ήταν να μετρά τα σημάδια της αποτυχίας της επάνω στο κορμί της.

Ανίσχυρη η Δανάη να αντιμετωπίσει εκείνον, απογοητευμένη και θυμωμένη με τον εαυτό της, που βυθιζόταν κάθε μέρα και περισσότερο σε αυτή την κατάσταση, αφέθηκε να παρασυρθεί σε ένα μεγάλο ξέσπασμα μόλις είδε την Αγγελική, ξεστομίζοντας λόγια σκληρά, για τα οποία γρήγορα μετάνιωσε. Η προηγούμενη μέρα είχε κυλήσει ψυχρή ανάμεσά τους, και η Δανάη ήταν αποφασισμένη να δώσει ένα τέλος σε αυτή τη δυσάρεστη κατάσταση: μόλις επέστρεφε με τα ψώνια, θα τελείωναν μαζί την τακτοποίησή τους και την καθαριότητα του μαγαζιού, και θα κουβέντιαζαν παρέα με ένα παγωμένο τσάι συμφιλίωσης. Σκόπευε μάλιστα να της αφήσει ελεύθερη την υπόλοιπη μέρα, σαν έμπρακτη συγγνώμη για όσα άδικα της είχε καταλογίσει. Και ας ήξερε πως η ίδια μέχρι το βράδυ θα στεκόταν με δυσκολία στα πόδια της, από την κούραση, αλλά και από τους πόνους που ακόμη τη βασάνιζαν, σε ανάμνηση της οργής του Λάμπρου. Τίποτε απ' όλα αυτά δεν πρόλαβε να συμβεί. Οι εξελίξεις αποδείχθηκαν πιο γρήγορες από τις προθέσεις της, με την ίδια ταχύτητα που η ζωή προσπερνούσε πάντοτε τα όνειρά της.

Είκοσι χρόνια πριν

«Μα δε θέλω να παντρευτώ! Αφού δεν τον αγαπάω· σχεδόν δεν τον ξέρω!» ψέλλισε αδύναμα η Δανάη, προσπαθώντας να κρατήσει ζωντανή την ελπίδα που ψυχορραγούσε μέσα της, πως ίσως κατάφερε να γλιτώσει από αυτό που είχε καρφωθεί ξαφνικά στο μυαλό της μητέρας της, η οποία απαιτούσε να γίνουν τα πράγματα όπως εκείνη τα είχε αποφασίσει.

«Μπα! Και τι πίστευες δηλαδή; Πως θα σε ταΐζουμε και θα σε έχουμε να γυρνάς με τον έναν και τον άλλον μέχρι να βρεις εσύ να αγαπήσεις; Ή μήπως νομίζεις πως θα ανοίξει περισσότερο η τύχη σου και θα βρεθεί κανένας καλύτερος να σε πάρει; Θα τον παντρευτείς τον Λάμπρο, είτε κλαις είτε γελάς!» έβγαϊναν απόλυτες οι λέξεις από τα χείλη της κυρα-Παναγιώτας, σφυροκοπώντας με βία ένα προς ένα τα όνειρα που έκανε η Δανάη για τη ζωή της, τώρα που θα τέλειωνε το σχολείο.

«Μα θέλω να σπουδάσω! Να μορφωθώ! Να ζήσω σαν όλες τις κοπέλες της ηλικίας μου! Και επιτέλους, δε γίνονται έτσι αυτά τα πράγματα στις μέρες μας, ούτε και ζούμε στο '50, για να αποφασίσετε εσείς με ποιον θα περάσω τη ζωή μου!» κατάφερε να υψώσει αυτή τη φορά τη φωνή της, γαντζωμένη από το πείσμα εκείνου που τα παίζει όλα για όλα, αφού δεν έχει τίποτα επιπλέον να χάσει.

«Ακούστε τη στόμα! Ακούς, Αντώνη, την κόρη σου;» γύρισε υποτιμητικά στον άντρα της, που στεκόταν αμέτοχος στην κορυφή του τραπεζιού, αφήνοντας την αμηχανία του να βασανίζει το κομμάτι με το παστίτσιο. Αναγνώριζε το δίκιο στα λόγια της κόρης του, όμως και τη γυναίκα του την ήξερε πολύ καλά. Δεν είχε κανένα νόημα να προσπαθήσει να τα βάλει με την Παναγιώτα, πόσο μάλλον ακυρώνοντάς την μπροστά στα παιδιά τους. «Να σπουδάσει λέει και να ζήσει τη ζωή της!» συνέχισε εκείνη ακάθεκτη. «Για να ξεστραβωθεί να βρει μια δουλειά να ξελαφρώσει κι εμάς λίγο, ούτε λόγος! Τέτοια αχαριστία!» ο εκνευρισμός της είχε ανεβάσει πλέον επικίνδυνα τη θερμοκρασία στο κυριακάτικο τραπέζι. «Ε, λοιπόν, δε σου τα 'πανε καλά! Είδαμε τα χαίρια και την προκοπή με τα χρόνια που αλλάξαν! Εδώ όμως είναι χωριό! Και οι μοντέρνες αντιλήψεις, που ζητάς να σε σώσουν, θα αργήσουν πολύ ακόμη να χτυπήσουν την πόρτα μας! Έχεις ιδέα, μωρή, τι περιουσία έχει ο πεθερός σου;» είχε ήδη οικειοποιηθεί τη συγγένεια. «Πάνω από πενήντα στρέμμα-τα με ελιές, χώρια τον καφενέ στην πλατεία! Κοφτήριο σκέτο!»

«Ε, λοιπόν, να τα εκατοστίσει τα στρέμματα και χάρισμά του και το κοφτήριό!» τη διέκοψε φωνάζοντας με αγανάκτηση η Δανάη και σηκώθηκε στο τραπέζι να δώσει έμφαση στην επόμενη δήλωσή της. «Εγώ τον Λάμπρο δε θα τον πάρω, που να σε δω να χτυπιέσαι κάτω!» κατέληξε με στόμφο, χωρίς να μετανιώσει για το θρόσος με το οποίο απάντησε στη μητέρα της. Μήπως θρόσος δεν ήταν και από την πλευρά της να της ζητά να ξεπουληθεί, μόνο και μόνο για να έχουν την ευκαιρία να γλείψουν κι εκείνοι κανένα κοκαλάκι από την περιουσία του πολύφερονου γαμπρού; Γύρισε την πλάτη της να φύγει από το τραπέζι και, πριν προλάβει να φτάσει έξω από την πόρτα του δωματίου της, ένωσε το χέρι της μάνας της να μπλέκεται με βία ανάμεσα στα μακριά μαύρα μαλλιά της.

«Άκουσέ με, πορνίδιο! Άνοιξε τ' αυτιά σου και άκουσέ με καλά!» τράβηξε με δύναμη το κεφάλι της Δανάης προς το μέρος της, φτύνοντας αργά, σαν δηλητήριο, τις λέξεις στο αυτί της. «Δε με ρώτησες όταν ήρθες και σφηνώθηκες στα σπλάχνα μου, ούτε όταν χαράμιζα τα νιάτα μου για να σε νταντεύω! Δε θα σε ρωτήσω ούτε κι εγώ, λοιπόν, τώρα που μου δίνεται η ευκαιρία να εξασφαλίσω ένα καλύτερο μέλλον για τα παιδιά μου!» Με τη λέξη *παιδιά* εννοούσε φυσικά μόνο τον αδελφό και την αδελφή της Δανάης, αφού εκείνη ποτέ δεν την αντιμετώπισε έτσι, παρόλο που ήταν η πρωτότοκη. «Πόσο νομίζεις πως ήμουν εγώ όταν σε γέννησα, ε; Δεκαεννιά χρονών ήμουν! Χάσου από τα μάτια μου και να το πάρεις απόφαση. Θα σταθείς νύφη στο πλευρό του Λάμπρου, ακόμη και αν χρειαστεί να σε πάω δεμένη χειροπόδαρα», κατέληξε πετώντας τη σαν άδειο σακί μέσα στην κάμαρά της, και χτύπησε δυνατά πίσω της την πόρτα.

Αυτή ήταν η Παναγιώτα Καραμάνου. Σκληρή, αυταρχική και παραδόπιστη. Δεν ήθελε ούτε κι εκείνη να παντρευτεί, όταν στα δεκαεννιά της διαπίστωσε πως ήταν έγκυος και, κυρίως, δεν ήθελε να παντρευτεί τον Αντώνη. Μπορεί να ήταν όμορφος, μπορεί να εντυπωσιάστηκε αρχικά από το λεβέντικο παράστημα με τις

μεγάλες πλάτες και να λιγώθηκε για λίγο από τα φιλιά και τα χάδια του, εξερευνώντας μαζί του τον απαγορευμένο για τις αδελφές στα χρόνια της καρπό του έρωτα, όμως σε καμιά περίπτωση δεν τον ήθελε για άντρα της. Εκείνη πάντα στόχευε αλλού. Πιο ψηλά. Είχε μεγάλα όνειρα για τον εαυτό της και δεν ήθελε να εγκλωβιστεί στη μίζερη ζωή που είχε να της προσφέρει ένας ξυπόλυτος μερεμετάκιας. Έτσι τον αποκαλούσε πάντα: πίσω από την πλάτη του και ψιθυριστά στην αρχή, μπροστά στα μούτρα του και με στόμφο όσο περνούσαν τα χρόνια.

Μπορεί ο Αντώνης να ήταν από τα πιο ικανά και όμορφα παλικάρια που ζούσαν στο χωριό τους, μπορεί τα χέρια του να κατασκεύαζαν από καρότσι μέχρι οικοδομή, μπορεί να επισκεύαζαν άλλα τόσα, όμως από τη στιγμή που δούλευε μεροκάματο φτιάχνοντας μερεμέτια και δεν πληρούσε τις προϋποθέσεις που εκείνη είχε στο μυαλό της για τον άντρα της, στα μάτια της παρέμενε μερεμετάκιας· και του το χρέωνε για όλη τους τη μετέπειτα ζωή. Διότι ο Αντώνης, εκτός από άξιος, ήταν και έντιμος, και κυρίως την αγαπούσε την Παναγιώτα. Όταν εκείνη λοιπόν του ανακοίνωσε με αποφασιστικότητα πως ήταν έγκυος και πως ήθελε να βρει κάποιον ειδικό «να τακτοποιήσει» το θέμα με το παιδί, τότε ήταν η πρώτη και ίσως και η τελευταία φορά που ο Αντώνης δεν την άκουσε και ύψωσε μπροστά της το επιβλητικό ανάστημά του.

Όχι μόνο δε συμφώνησε μαζί της, αλλά αποφάσισε πως είχε φτάσει πια η στιγμή να επισημοποιήσουν τη σχέση τους. Και ήταν ανένδοτος. Προκειμένου λοιπόν να προλάβει το κακό που είχε σφηνωθεί στο μυαλό της αγαπημένης του, μίλησε το ίδιο κιόλας βράδυ στους δικούς του, και την αμέσως επόμενη μέρα, έχοντας τους στο πλευρό του, εμφανίστηκε φορτωμένος με λουλούδια στο κατώφλι του σπιτιού της να τη ζητήσει από την οικογένειά της.

Θύμωσε, έκλαψε, χτυπήθηκε η Παναγιώτα στην προσπάθειά της να πείσει τους γονείς της πως ο Αντώνης δεν έκανε για εκείνη. Ωρούταν πως ήταν λάθος της που έμπλεξε εξαοχής μαζί

του. Πως δεν ήθελε να φορτωθεί για πάντα στις πλάτες της μια νεανική επιπολαιότητα· ήταν όμως αδύνατο να αλλάξει πια με οποιοδήποτε τρόπο τη ροή των γεγονότων. Πεισμένοι οι γονείς της πως η αντίδραση της κόρης τους πήγαξε από τον πανικό που ίσως της είχαν φέρει οι απρόσμενες για όλους εξελίξεις και, κυρίως, αποφασισμένοι να μην της επιτρέψουν να γίνει φόνισσα του παιδιού της στα δεκαεννιά της χρόνια, έδωσαν τα χέρια με τον Αντώνη και τους γονείς του. Μόλις έναν μήνα μετά η Παναγιώτα στεκόταν ντυμένη νύφη στο πλευρό του. Μαζί με το ευλογημένο κρασί της τελετής, κατάπινε γουλιά γουλιά και τον θυμό της, φτύνοντας για όλη την υπόλοιπη ζωή της τα κουκούτσια του πάνω στον Αντώνη και σε αυτό το παιδί.

Λίγα χρόνια αργότερα, όταν αναγκάστηκε πια να αποδεχτεί ή να συνηθίσει τη μοίρα της και να συμβιβαστεί μαζί της, γέννησε ακόμη δύο παιδιά. Τον Αναστάση και τη Σοφία. Όποτε, όμως, κοίταζε τα μάτια της Δανάης, σκεφτόταν όσα είχε ονειρευτεί να ζήσει και με θράσος εκείνη της είχε στερήσει, όταν ήρθε απρόσκλητη στη ζωή της για να εξανεμίσει κάθε ελπίδα της. Ποτέ της δεν μπόρεσε να βρει στα μάτια της πρωτότοκής της την ευτυχία που βρίσκει κάθε μάνα κοιτάζοντας για πρώτη φορά το θαύμα της ζωής που φέρνει στον κόσμο. Από πολύ νωρίς είχε αποφασίσει να φορτώσει σε αυτό το παιδί την ευθύνη της δικής της απειρισκεψίας, και αυτό δεν άλλαξε ποτέ. Όχι μόνο πίστευε λοιπόν πως η Δανάη είχε χρέος να κάνει αυτόν τον γάμο, αλλά τη θεωρούσε και εξαιρετικά αγάριστη που κλοτσούσε μια τέτοια ευκαιρία να επανορθώσει για το κακό που προκάλεσε με τη γέννησή της. Ήταν αποφασισμένη.

Καλοκαίρι 2008

Όταν έφτασαν οι αστυνομικοί, η Δανάη ήταν λιπόθυμη και τραυματισμένη. Ένας από τους ανθρώπους που ήταν μπροστά στο

περιστατικό είχε ήδη καλέσει ασθενοφόρο, το οποίο θα τη μετέφερε εσπευσμένα στην εφημερεύουσα νευρολογική μονάδα του Νοσοκομείου Παπαγεωργίου στη Θεσσαλονίκη με συνοδεία της αστυνομίας. Σε όλη τη διαδρομή, οι δυο αστυνομικοί που τη συνόδευαν στο ασθενοφόρο δυσκολεύτηκαν πολύ να κρατήσουν τον έλεγχο της κατάστασης, αφού η έκρηξη της Δανάης μόλις συνήλθε από το λιποθυμικό επεισόδιο έγινε ακόμη μεγαλύτερη και τίποτα δεν μπορούσε να την κάνει να κοπάσει. Από τη στιγμή που άνοιξε ξανά τα μάτια της ώσπου να κατορθώσουν να τη βάλουν στο ασθενοφόρο, έβριζε, κλοτσούσε με όση δύναμη της είχε απομείνει και απειλούσε τον Λάμπρο, απαιτώντας να την απαλλάξει από το έγκλημα που με τόσο θράσος της είχε φορτώσει.

Ο δαίμονας της αδικίας που την είχε κυριεύσει φαινόταν πως έκανε εξαιρετικά τη δουλειά του ως βοηθός του άντρα της. Τα μάτια της πετούσαν φλόγες κάθε φορά που το βλέμμα της ακουμπούσε επάνω του, ενώ η ψυχραιμία που την είχε εγκαταλείψει από ώρα την έκανε να μοιάζει όντως επικίνδυνη στα μάτια όσων βρισκόνταν εκεί. Αστυνομικοί και τραυματιοφορείς δυσκολεύτηκαν αρκετά να καταφέρουν να την ελέγξουν και να τη μεταφέρουν στο ασθενοφόρο. Όμως ακόμη κι εκεί, η ένταση και η οργή, που δεν έλεγαν να κοπάσουν, την οδηγούσαν διαρκώς σε νέα ξεσπάσματα.

Η ηρεμιστική ένεση που αναγκάστηκαν να χορηγήσουν στη Δανάη με το που έφτασαν στο νοσοκομείο τη βύθισε σε έναν αρκετά βαθύ, όχι όμως και γαλήνιο ύπνο. Μπορεί οι σκέψεις της να είχαν αποδυναμωθεί για λίγο, το κορμί της όμως δεν μπορούσε να παρασυρθεί εντελώς στη νάρκη του υγρού. Το μέτωπό της φιλοξενούσε συνεχώς νέες, παχιές σταγόνες ιδρώτα, ενώ τα νευρικά της τινάγματα κάθε τόσο σε χέρια και πόδια την έκαναν να μοιάζει με αλυσοδεμένο, που πάλευε σκληρά να αποτινάξει τα βαριά δεσμά του. Και μήπως δεν ήταν αλυσοδεμένη;

Ήταν τριάντα οκτώ χρόνων, και τα τελευταία είκοσι χρόνια της ζωής της, τα αόρατα αυτά βαριά δεσμά τυλίγονταν όλο και

πιο σφιχτά γύρω της. Πάλευε συνεχώς μαζί τους, μήπως κατάφερνε τουλάχιστον να τα χαλαρώσει – έστω λίγο. Να πάρει μια ανάσα· και αν δεν μπορούσε να ελευθερωθεί, να κατορθώσει τουλάχιστον να τ' αντέξει. Μάταιος κόπος. Κάθε άνθρωπος στη ζωή του σέρνει πίσω του τις αλυσίδες της δικής του ψυχής, που μόνο εκείνος ξέρει. Άλλοτε είναι πιο ελαφριές, τόσο ώστε να βρίσκει τη δύναμη να τις κουβαλά και να μπορεί να συνυπάρχει μαζί τους. Άλλες φορές, όμως, είναι ασήκωτες· καταλήγουν μάλιστα να έχουν στις άκρες τους κι εκείνες τις σιδερένιες μπάλες, να του θυμίζουν διαρκώς πως δε θα μπορέσει ποτέ να πετάξει ακολουθώντας το φτερούγισμα της καρδιάς του για όσα έχει μεράκι να γευτεί.

Λίγοι είναι αυτοί που καταφέρνουν να απαλλαγούν από τα δεσμά τους. Μα ακόμη κι εκείνοι επιστρέφουν πολλές φορές σε αυτά· με δική τους πρωτοβουλία μάλιστα, έστω και αν δεν μπορούν οι ίδιοι να το συνειδητοποιήσουν. Η ευτυχία άλλωστε δεν είναι συγκάτοικος στη ζωή κανενός· επισκέπτης μόνο, άλλοτε τακτικός και άλλοτε, στους λιγότερο ευνοημένους, σπάνιος και ακατάδεκτος.

Η Δανάη Καραμάνου σίγουρα δεν ανήκε στους προνομιούχους της ζωής. Οι δικές της αλυσίδες όχι μόνο ήταν ασήκωτες, αλλά χρόνο με τον χρόνο γίνονταν και κοντύτερες, περιορίζοντας όλο και περισσότερο τα βήματά της. Και όταν κάποιες στιγμές η ψυχή της αποφάσιζε να προσπαθήσει έστω να τριξεί τα δόντια της στη ζωή και να αντιδράσει, να ελευθερωθεί επιτέλους από τα δεσμά της, τότε θα μπορούσε ακόμη και να ορκιστεί πως άκουγε να ηχεί δυνατά στ' αυτιά της, ολοζώντανο, το γέλιο της μοίρας, που είχε αποφασίσει για εκείνη από πολύ νωρίς αυτή την καταδίκη.

Οι σκέψεις της είχαν αρχίσει να επιστρέφουν μία προς μία, ενοχλώντας σαν άτακτα, κακομαθημένα παιδιά ακόμη και αυτή την εξαναγκασμένη, προσωρινή ηρεμία της. Μισάνοιξε τα μάτια της και αναγνώρισε δίπλα της τη φιγούρα της μάνας της. Κα-

θόταν σταυροπόδι σε μια καρέκλα στο πλευρό της, με τα χέρια σταυρωμένα στο στήθος και το πόδι της να χορεύει στον ρυθμό του εκνευρισμού της. Το βλέμμα της, σκληρό. Παγωμένο. Η όψη της δεν είχε το παραμικρό ψήγμα εκείνης της αγωνίας που θα έπρεπε να έχει όποια μητέρα θα έβλεπε το παιδί της να έχει μπλεχτεί σε μια τέτοια κατάσταση. Η δική της μάνα έμοιαζε με ηφαίστειο που κόχλαζε, έτοιμο να αφήσει τα καυτά του σωθικά να ξεχυθούν επάνω της.

Η αίσθηση της παρουσίας της κοντά της προκαλούσε στη Δανάη δυσφορία, αλλά και έναν πόνο ακόμη μεγαλύτερο από εκείνον που της υπενθύμιζε τις πληγές που είχε καταφέρει η ίδια στο σώμα της. Έκλεισε ξανά τα μάτια. Προσπάθησε μέσα στη ζάλη της να αξιολογήσει τις δυνάμεις της, και παραδέχτηκε σιωπηλά πως δεν είχαν επανέλθει ώστε να την αντιμετωπίσει σαν ίση προς ίση. Έπρεπε παρ' όλα αυτά να βρει το κουράγιο τουλάχιστον να υποστεί το ξέσπασμά της, προκειμένου να απαλλαγεί έστω από τη βαριά σκιά που συνόδευε την παρουσία της, στερεούοντάς της το οξυγόνο. Ήταν βέβαιη, άλλωστε, πως δεν την είχε επισκεφθεί για συμπαράσταση. Προσπάθησε να επιστρατεύσει όσο ψυχικό σθένος της είχε απομείνει, για να καταφέρει να κρατήσει τα μάτια της ανοιχτά. Ήξερε καλά πως αυτό και μόνο θα ήταν αρκετό για να ανοίξει και η μητέρα της το στόμα της. Και πράγματι ήταν.

«Καλώς την! Ξύπνησε η κυρία;» βγήκε πρώτα η ειρωνεία από τα χείλη της πριν ακολουθήσει το δηλητήριο. «Κυρία... Σκατά κυρία!» Πήρε πίσω την προσφώνηση, προτιμώντας να αφήσει χολή στη θέση της πριν συνεχίσει. «Έτσι είναι οι κυρίες; Χρόνια τώρα, το μόνο που ξέρεις να κάνεις είναι να μας ρεζιλεύεις! Δε σου καλάρεσε, βλέπεις, ο άντρας σου! Λες και θα βρισκόταν κανένας καλύτερος να σε φορτωθεί! Βάλθηκες να μας ξεφτιλίσεις, και σήμερα έβαλες το κερασάκι στην τούρτα! Η δική μας κόρη φόνισσα!» έφτυσε με απέχθεια τις λέξεις. «Κοίτα τα χάλια σου! Ξέρεις τι ψιθυρίζουν, μωρή, στο νοσοκομείο;» έσκυψε

κοντά της να δώσει έμφαση στην επόμενη δήλωση. «Πως είσαι τρελή! Του γιατρού κανονικά! Κι εμάς τέτοιο σταυρό δε μας αξίζει να τον σηκώσουμε! Ο Λάμπρος έχει γίνει ράκος!» μέλωσαν τα χείλη της μόλις ανέφερε το όνομα του γαμπρού της. «Σ' αγαπάει, βλέπεις, ο δόλιος, και δε φτάνει που τον τραβολόγησαν στο τμήμα εξαιτίας σου, τρέχει και να βρει άκρη για να δει πώς θα ξεμπλέξεις εσύ πιο εύκολα!»

Αυτό και αν ήταν ειρωνεία. Είχε στήσει λοιπόν πολύ καλά το παραμύθι ο καλός της σύζυγος. Πάντα ήταν εξαιρετικός στο να τους ξεγελά όλους: αν και για τη μάνα της δε χρειαζόταν ιδιαίτερος κόπος, αφού ποτέ δεν την ένοιαξε πραγματικά τίποτα περισσότερο από τη βολή της και την εικόνα που είχε ο κόσμος για εκείνη.

«Δεν ξέρω τι θα κάνει εκείνος...» διέκοψε βίαια τις σκέψεις της όσο την έβλεπε να την κοιτά ανέκφραστη χωρίς να αντιδρά. «Να ξέρεις, όμως, πως για εμάς τέλειωσες! Να ξεχάσεις πως έχεις οικογένεια! Ποτέ σου δε μας τίμησες, και δε μας αξίζει να βουλιάξουμε μαζί σου στον βούρκο που διάλεξες! Άκου φόνισσα! Και τρελή! Αυτή τη ρετσινιά που πας να μας φορτώσεις έχω υποχρέωση να την πετάξω από επάνω μας! Περραστικά σου, Δανάη! Όπως τα έκανες, βγάλ' τα πέρα μόνη σου!» κατέληξε με στόμφο, πριν αρπάξει την τσάντα της και φύγει, αναθεματίζοντας ακόμη και για τον χρόνο που σπατάλησε όσο την περίμενε να ξυπνήσει.

«Στο διάλογο να πάτε όλοι σας! Με ακούς;» προσπάθησε να ανασύρει τις ελάχιστες δυνάμεις της, ώστε να στείλει τη φωνή της να ακολουθήσει τα βήματα της μητέρας της, που την είχαν βγάλει ήδη στον διάδρομο. «Στο διάλογο και ακόμα παραπέρα! Ποτέ δε σας είχα στο πλευρό μου! Ποτέ! Και δεν είμαι ούτε φόνισσα ούτε τρελή! Δε σκότωσα! Δε σκότωσα!» άρχισε πάλι να χάνει την ψυχραιμία της, προσπαθώντας με άστοχες κινήσεις να σηκωθεί από το κρεβάτι του νοσοκομείου.

Το δωμάτιο της Δανάης φρουρούνταν από δύο αστυνομικούς,

αφού σύμφωνα με τα στοιχεία που είχαν στα χέρια τους, βρισκόταν υπό κράτηση. Κάτω από ειδικές συνθήκες λόγω της κατάστασής της, όμως υπό κράτηση. Η μαρτυρία του Λάμπρου, του κυρ Νικόλα, καθώς και τα υπόλοιπα στοιχεία που βρέθηκαν στον τόπο του εγκλήματος οδήγησαν στην κατηγορία της Δανάης για τον θάνατο της Αγγελικής: έπρεπε λοιπόν να φυλάσσεται, ώσπου να καταστεί εφικτό να ακολουθηθούν τα επόμενα βήματα της νόμιμης διαδικασίας. Ο πρώτος αστυνόμος όρμησε σαν το μαντρόσκυλο επάνω της προκειμένου να την κρατήσει ακίνητη στη θέση της, ενώ ο δεύτερος έτρεξε να ζητήσει ενισχύσεις από το προσωπικό του νοσοκομείου. Δεν πέρασαν περισσότερα από δυο λεπτά, όταν ακόμη μια ηρεμιστική ένεση την ανάγκασε να μείνει παραδομένη και πάλι στη θέση και τη μοίρα που είχε να αντιμετωπίσει.

Οι σκέψεις της ανακατεύονταν με τα τελευταία σκληρά λόγια της μητέρας της. Όσο το υγρό της ένεσης γινόταν ένα με το αίμα της και η Δανάη χανόταν ξανά στη λήθη του, το μυαλό της καβαλούσε τον χρόνο κι έτρεχε με ιλιγγιώδη ταχύτητα στο παρελθόν. Είχε συνειδητοποιήσει πια πως την περίμενε ενδεχομένως μια καταδίκη. Μόνο που η άκρη του κουβαριού της καταδίκης αυτής δεν κρυβόταν πίσω από αυτό που της συνέβαινε τώρα, όσο φρικτό και αν ήταν. Ολόκληρη η ζωή της ήταν μια ποιητή, και η ίδια δεν ήξερε καν ποιο έγκλημα ήταν αναγκασμένη να πληρώνει.

*Χαμένην. Αυτό νιώθω. Ούτε στον εαυτό μου
δεν έχω θάρρος να μιλήσω. Από τη μέρα που μπήκα εδώ
μέσα, προσπαθώ να καταλάβω τι είναι αυτή η μυρωδιά
που έχει ποτίσει τον χώρο και δε μοιάζει με καμιά άλλη.
Είναι σίγουρα χαμένη ελπίδα!*

Η Δανάη ανάσαινε για είκοσι χρόνια το χνότο της βίας στο πρόσωπό της. Κατηγορήθηκε για έναν φόνο που δεν έκανε, αντιμετώπισε τον εφιάλτη του εγκλεισμού και κλήθηκε να ισορροπήσει στο τεντωμένο σκοινί που χωρίζει τη λογική από την παράνοια.

*Ό,τι λυγμός γεννηθεί σήμερα θα μείνει ανάμεσα στο μαξιλάρι
μου κι εμένα. Δε θα του κάνω εξομολογήσεις αυτή τη φορά·
θα του ορκιστώ μονάχα. Εκείνο ξέρει πως οι όρκοι που
γεννιούνται την ώρα των λυγμών είναι οι πιο αληθινοί·
και σήμερα θα ορκιστώ να ζήσω! Είναι δικαίωμά μου!*

Πόσος χρόνος μπορεί να χαθεί προτού η αλήθεια γίνει κραυγή; Πώς το ψέμα, με το προσωπείο του έρωτα, καταρρίπτει τις προσδοκίες; Τι δίνει σε έναν άνθρωπο το θάρρος να δραπετεύσει από τη σιωπή;

*Ένα βιβλίο εμπνευσμένο από αληθινά γεγονότα
ενδοοικογενειακής βίας, που έχει στόχο να χαράξει
στην ψυχή του αναγνώστη ένα μονοπάτι που οδηγεί
από το σκοτάδι και τον φόβο στο φως και στη λύτρωση.*

Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ
www.psichogios.gr

ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗ: 24922